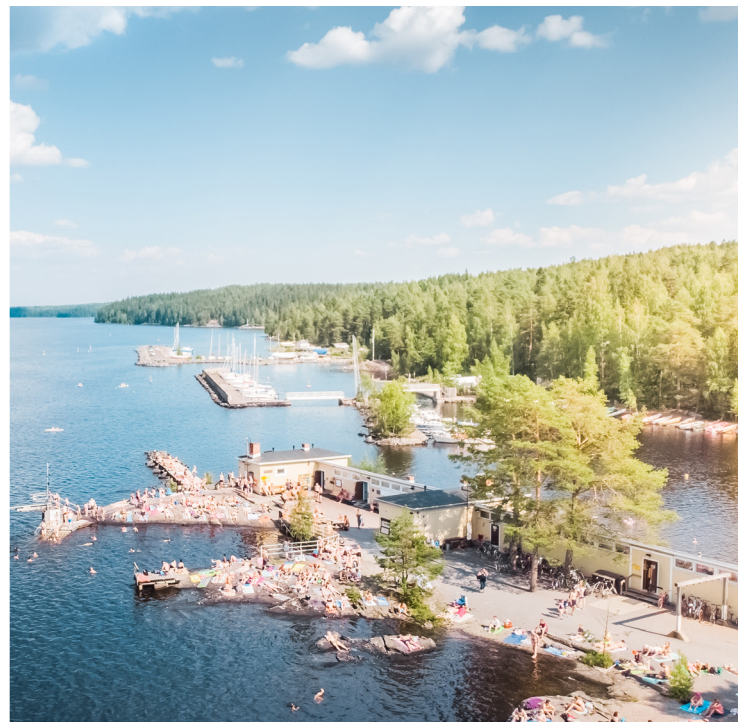

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemusrajauksen päivitys 4.11.2024

1 Johdanto

Tämä seloste liittyy 4.11. päivättyyn, marraskuussa 2024 nähtävillä asetettavaan Tampereen kansallisen kaupunkipuiston päivitettyyn hakemusrajaukseen. Selosteessa esitetään perusteet rajauksen ja osa-alueiden muutoksiin verrattuna Tampereen vuoden 2020 hakemusrajaukseen (KH 7.12.2020, § 517). Selosteen liitteenä on neljä luonnoskarttaa. Ensimmäisessä on esitetty Tampereen kansallisen kaupunkipuiston päivitetty osa-aluejako (liite A). Kolmessa arvokartassa (liitteet B, C ja D) on kuvattu keskeiset kulttuurihistorian, luonnon sekä viher- ja siniverkoston arvot Tampereen kansallisen kaupunkipuiston alueella.

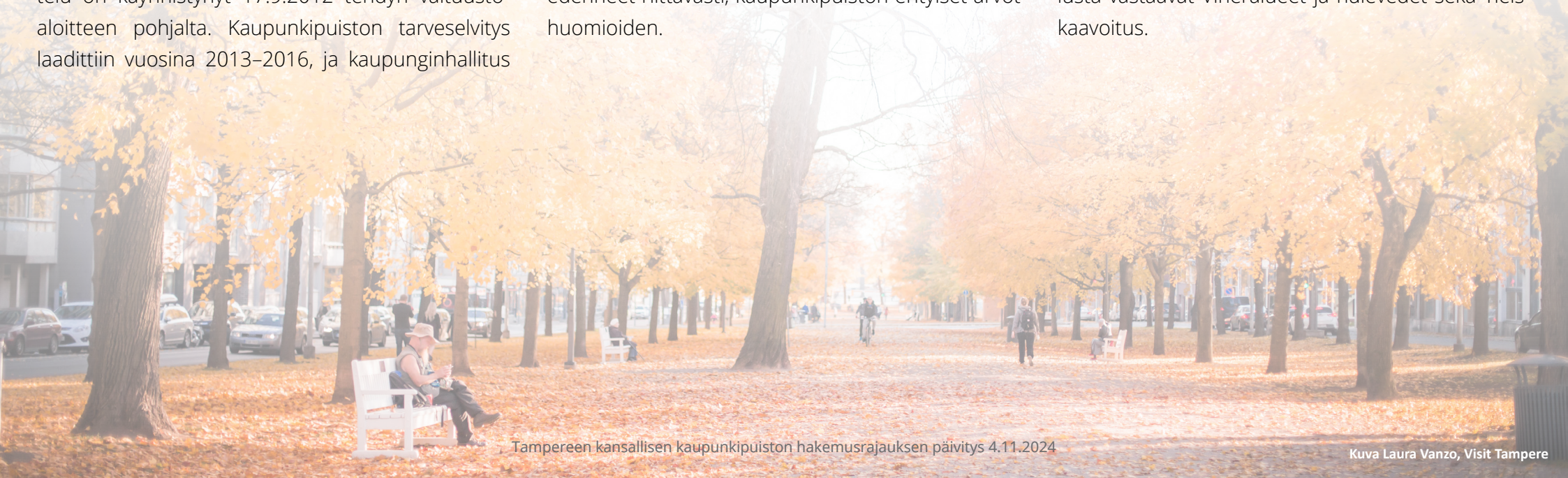
Tampereen kansallisen kaupunkipuiston valmistelu on käynnistynyt 17.9.2012 tehdyn valtuustoaloitteen pohjalta. Kaupunkipuiston tarveselvitys laadittiin vuosina 2013–2016, ja kaupunginhallitus

hyväksyi sen 20.2.2017 hakemusvalmistelun pohjaksi. Varsinainen hakemusvalmistelu käynnistettiin vuonna 2018.

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemus toimitettiin Ympäristöministeriöön tammikuussa 2021. Sen valmistelulle pyydettiin kuitenkin lisäaikaa hakemuksen täydentämistä varten tiettyjen maankäytön hankkeiden keskeneräisyyden takia (KH 4.10.2021, § 450). Päätöksessä mainittuja hankkeita olivat Eteläpuisto-Viinikanlahti, Hämeenpuisto, Sara Hildénin taidemuseo sekä Ruotula-Alasjärvi. Tampereen kansallisen kaupunkipuiston valmistelua on jatkettu vuonna 2024, sillä lisäaikapäätöksessä mainittujen kohteiden suunnittelu ja kaavoitus ovat edenneet riittävästi, kaupunkipuiston erityiset arvot huomioiden.

Tampereella aloitettiin rinnan kaupunkipuistohakemuksen kanssa myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman tekeminen. Hoito- ja käyttösuunnitelman sisältörunko ja osa-aluekorttiluonnokset olivat hakemuksen 2021 liitteenä. Hoito- ja käyttösuunnitelmatyötä jatkettiin hakemuksen toimittamisen jälkeen. Suunnitelmaluonnos asetettiin nähtäville syksyllä 2022 ja siitä saatiin palautetta. Palaute on koostettu, mutta hoito- ja käyttösuunnitelmaa ei ole muilta osin toistaiseksi edistetty. Hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista jatketaan kaupunkipuistostatuksen varmistuttua.

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston valmistelusta vastaavat Viheralueet ja hulevedet sekä Yleiskaavoitus.

2 Tampereen kansallinen kaupunkipuisto

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty kaupunkiympäristössä sijaitseva arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonmaisemien sekä virkistysalueiden laaja kokonaisuus, jonka säilyttämiseen ja hoitamiseen kaupunki on sitoutunut (Ympäristöministeriö). Kansallisista kaupunkipuistoista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 luvussa 68–71 §:ssä.

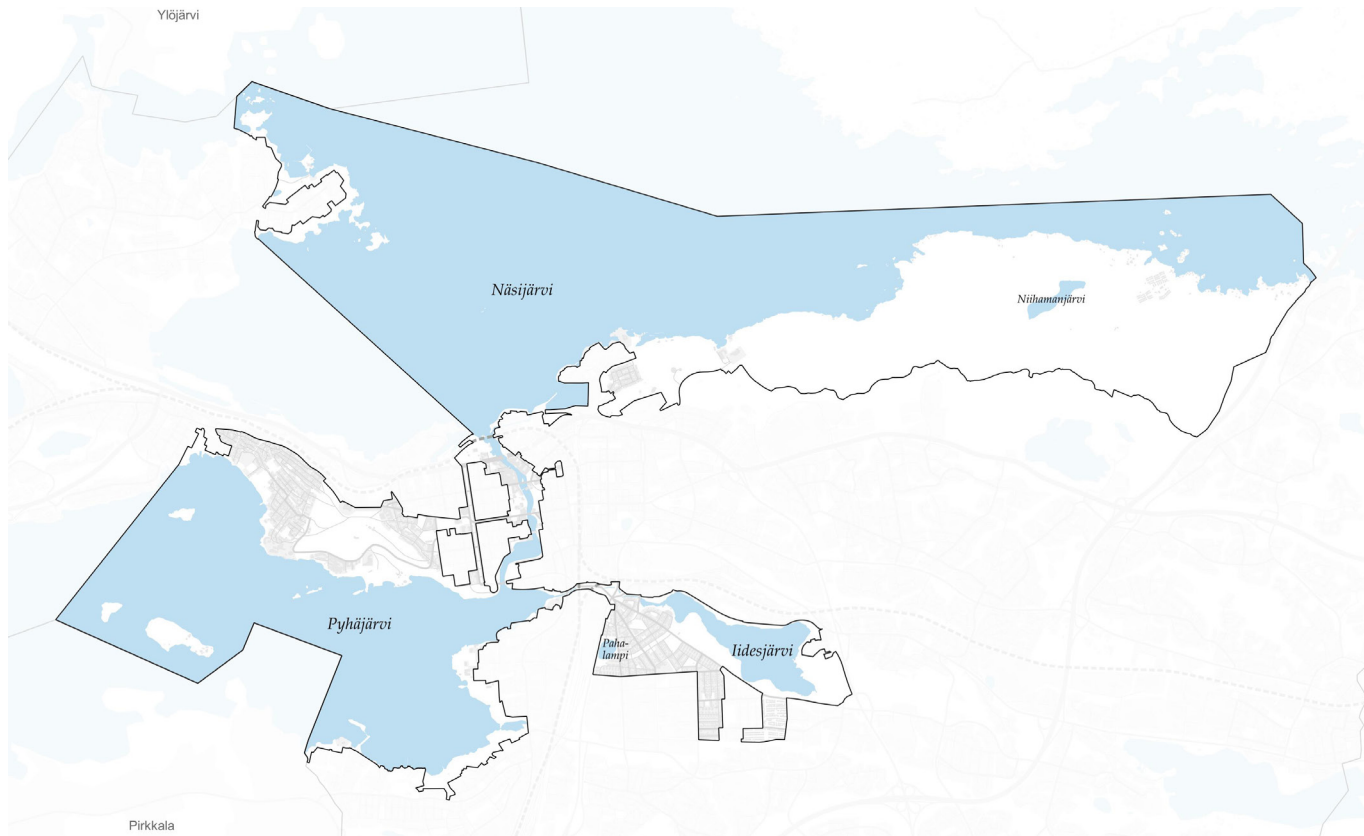
Tampereen kansalliseksi kaupunkipuistoksi rajattu alue ilmentää Tampereen tarinaa. Tarinan keskiössä on Tampereen merkitys suomalaisena teollisuuskaupunkina, joka kytkeytyy ainutlaatuiseen sijaintiin järvien ja harjujen solmukohdassa. Tunnusomaista maisemarakennetta ilmentävät Pispalan ja Pyynikin harjujaksot, Kauppi-Niihaman selänne sekä lidesjärven alue osana laajaa murroslaaksoa. Keskeisen

sinirakenteen muodostavat Pyhäjärven ja Näsijärven lahdet saarineen, kaupungin keskustaa halkova Tammerkoski sekä Viinikanoja-lidesjärvi.

Teollisuuskaupunkihistoriasta kertovat erityisesti koskenrannan tehdasmiljööt ja teollistumisen myötä syntyneet merkittävät työväen asuntoalueet. Teollisuuskaupungin historiaan kytkeytyvät lisäksi Kaupin kansanpuisto, Pyynikki ja Viikinsaari sekä Niihaman siirtolapuutarha, jotka ovat merkittävä osa kaupungin monipuolisia virkistyspalveluita tänäkin päivänä.

Tampereen kaupungin tarinaan lukeutuvat myös keskeiset kaupunkitilat kuten Hämeenkatu, Tammerkosken rannat ja Keskustori kirkkoineen. Koskenvarren puistot ja Hämeenpuiston esplanadi ovat kaupunkikuvallisesti merkittäviä julkisia viherympäristöjä, kaupunkilaisten ulko-olohuoneita ja kaupunkitapahtumien näyttämöitä.

Ajallista syvyyttä ilmentävät muun muassa Pyynikin muinaisrannat, Reuharinniemen rautakautiset kalmistot, muut esihistorialliset kohteet ja 1700-luvulla perustettu Hatanpään kartano sekä 1700- ja 1800-luvun teollisuuden synnyttämät rakennetut ympäristöt.

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston päivitetty aluerajaus (KH 4.11.2024). Tampereen kansallinen kaupunkipuisto sisältää puistoja, rakennettuja kulttuuriympäristöjä, metsiä ja vesialueita suurmaiseman solmukohdassa.

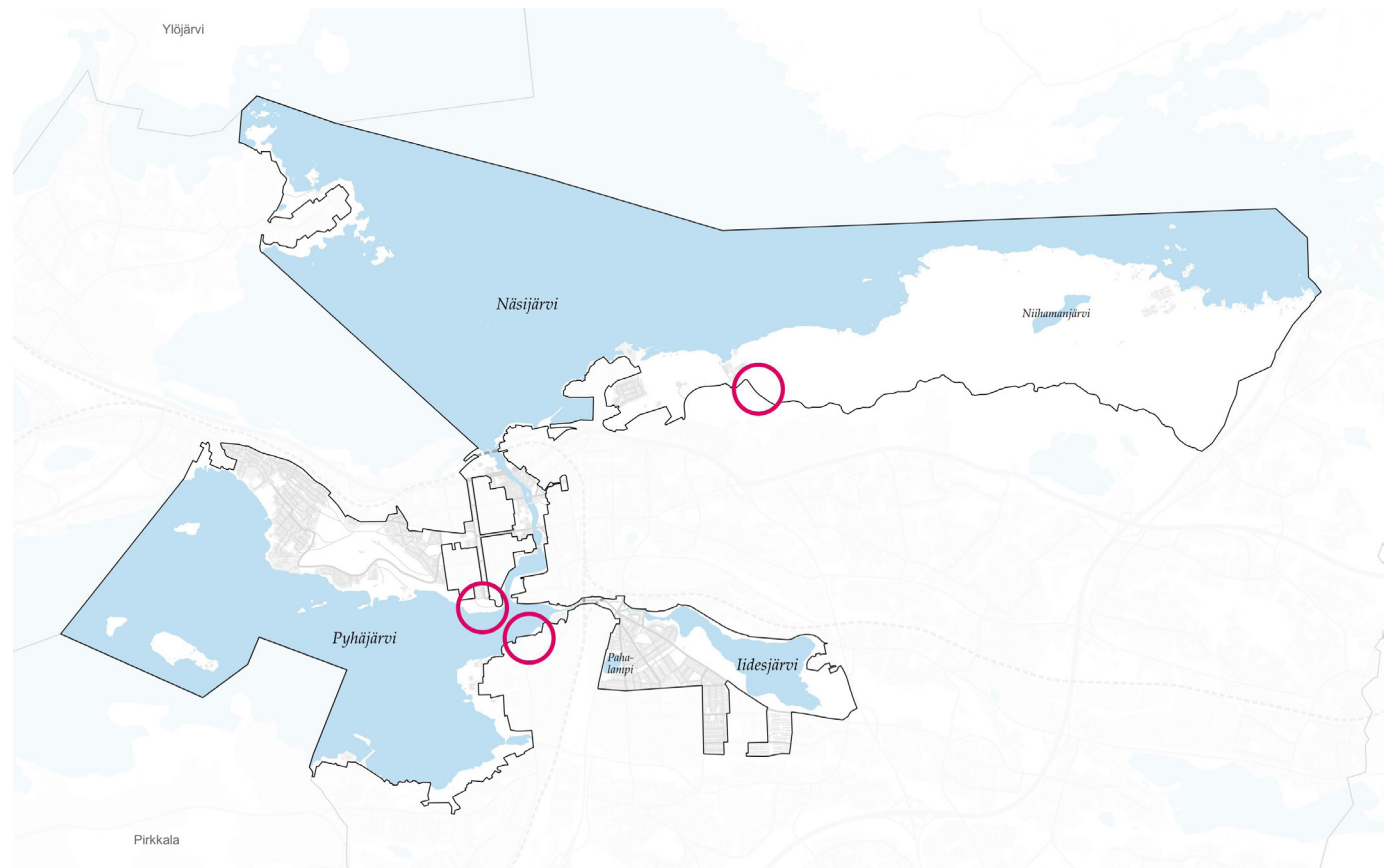
Tampereen kansallisen kaupunkipuiston pinta-ala on noin 3700 hehtaaria. Vesialuetta kansallisen kaupunkipuiston alueesta on 63 %. Kaupunki omistaa alueista 82 %, josta vesialuetta on 1900 hehtaaria. Maa-alueista 83 % on kaavoitettu viher- tai suoje-lualueeksi, tästä asemakaavoitettua viher- tai suoje-luuetta on 36 %.

Tampereen kansallinen kaupunkipuisto on jaettu kuuteen osa-alueeseen (liite A). Kokonaisuudessaan alueella olevat erityiset arvot on varmistettu varsin hyvin kaavoituksella ja erilaisilla suojelupäätöksillä. Eteläpuiston kaavamuutosprosessin ollessa vielä kesken, tullaan kaupunkipuiston arvojen turvaami-seksi antamaan hakemuksen yhteydessä tätä aluet-ta koskevia kaupunginhallituksen erillismääräyksiä. Kaupunkipuistoalueen keskeiset arvot on kuvattu tämän selosteen litteissä B, C ja D.

3 Rajauksen päivitykset

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston rajausta on tarkennettu lisäaikapäätöksessä mainittujen maan-käytön hankkeiden edettyä vuosien 2021–2024 välillä. Suurin muutos on aikaisemmassa hakemus-vaiheessa käytetyn muutosaluemerkinnän poista-minen ja sen korvaaminen varsinaisella rajalla Ete-

läpuiston ja Viinikanlahden alueella. Lisäksi Kaupin urheilupuiston asemakaavamuutoksen valmistuttua (KV 14.6.2021) kansallisen kaupunkipuiston rajaa on voitu täsmentää uuden asemakaavan ja siinä todettu-jen luontoarvojen mukaisesti.

Aikaisempaa Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemusrajaukseen (KH 7.12.2020, § 517) on tarkennettu Eteläpuiston, Viinikanlahden ja Kaupin urheilupuiston alueilla.

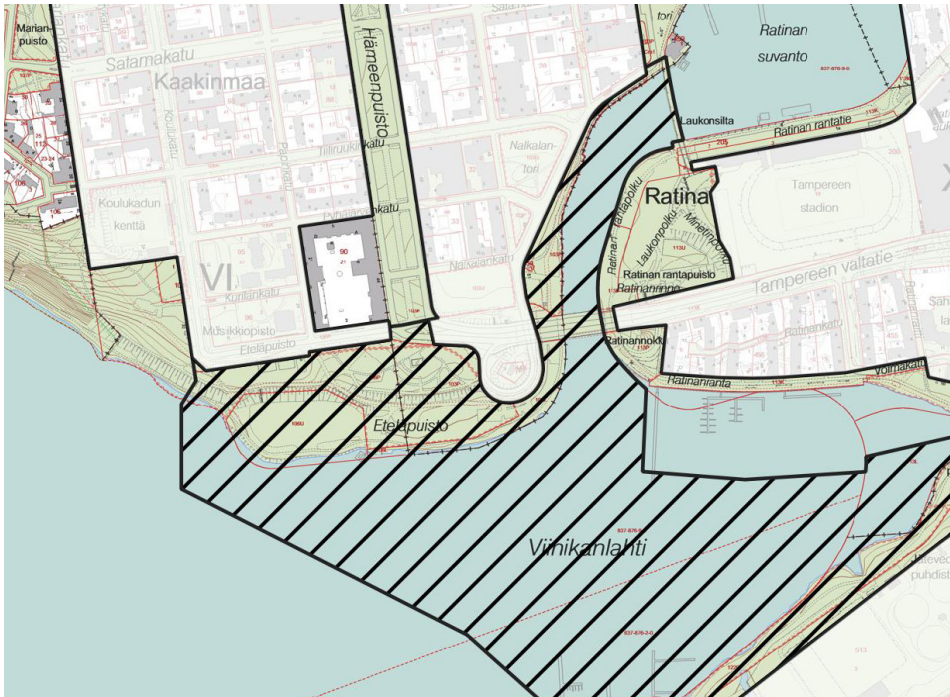
3.1 Eteläpuisto

Eteläpuistossa on käynnissä asemakaavanmuutos, jossa alueen maankäyttöä kehitetään Tampereen pormestariohjelman mukaisesti virkistyskäytön läh-
tökohdista. Kansallisen kaupunkipuiston kriteerien täytyminen on kirjattu Eteläpuiston asemakaava-
muutoksen tavoitteisiin (AK nro 8581, tarkistettu OAS 18.3.2024). Kansallisen kaupunkipuiston kan-
nalta merkittävin muutos on aikaisemmista raken-

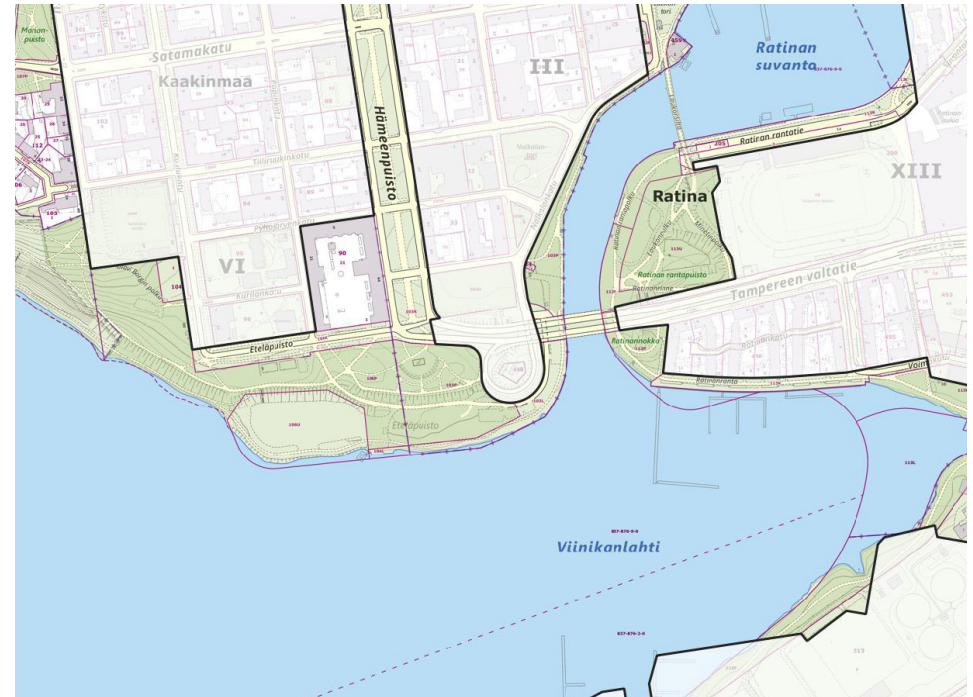
tamistavoitteista luopuminen sekä nykyisen ase-
makaavan liikennealueiden korvaaminen rannassa
viheraluemerkinnoillä.

Tampereen kansallinen kaupunkipuisto on rajattu
Eteläpuiston alueella Eteläpuisto -kadun pohjois-
reunaan niin, että alue yhdistyy luontevasti Pyykin
viheralueisiin, Klingendahlin kortteliin ja Hämeen-
puistoon. Eteläpuisto -katu on sisällytetty osaksi

kansallista kaupunkipuistoa, sillä katualueella kas-
vaa merkittävä määrä Eteläpuiston pohjoista reu-
napuustoa, mukaan lukien voimassa olevassa ase-
makaavassa Klingendahlin eteläpuolelle merkitty
säilytettävä puurivi. Nalkalan rampin alueella päivi-
tetty rajaus noudattaa aikaisempaa muutosalueen
rajaa.

Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksessa (KH 7.12.2020, § 517) esitetty Eteläpuiston muutosalue rajautui Eteläpuisto -kadun eteläreunaan.

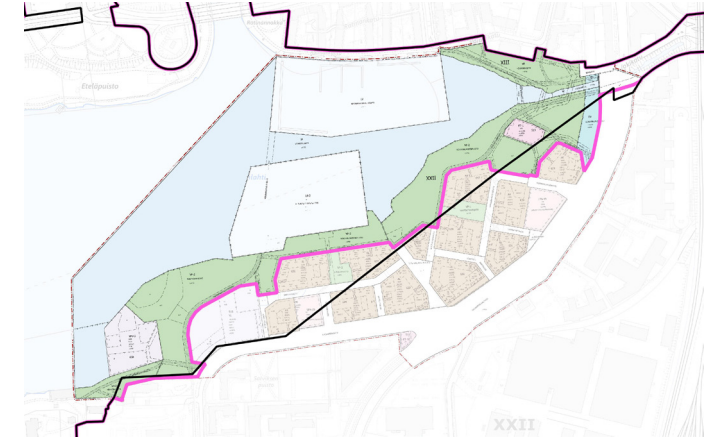

Päivityksessä hakemusrajaus Eteläpuisto -katu sisältyy kansalliseen kaupunkipuistoon. Eteläpuiston pohjoinen reunapuisto sijaitsee tällä katualueella.

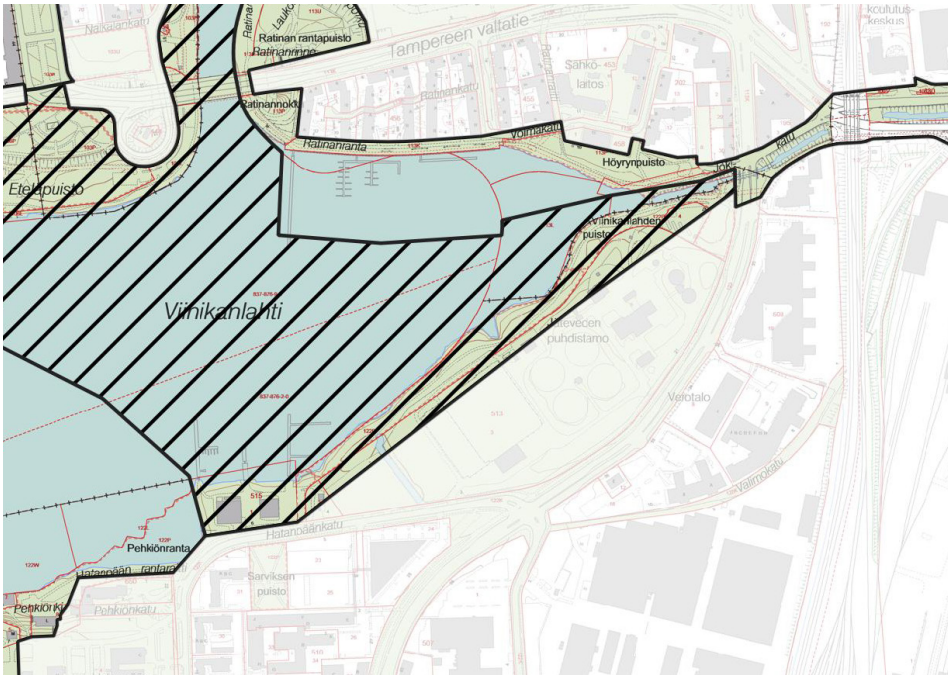
3.2 Viinikanlahti

Viinikanlahden asemakaavamuutos on hyväksytty Tampereen kaupunginvaltuustossa 19.8.2024 ja tullut voimaan 9.10.2024. Tampereen kansallinen kaupunkipuisto on Viinikanlahden alueella rajattu asemakaavassa osoitettujen rannan viheralueiden mukaisesti. Korttelirakenteen sisään jäävät taskupuistot eivät sisälly rajaukseen. Rantapuiston lisäksi rantojen virkistyskäyttöä tukevat toiminnot eli sou-tu- ja melontakeskus, uimaranta sekä Viinikanlahden satama on sisällytetty kaupunkipuistoon.

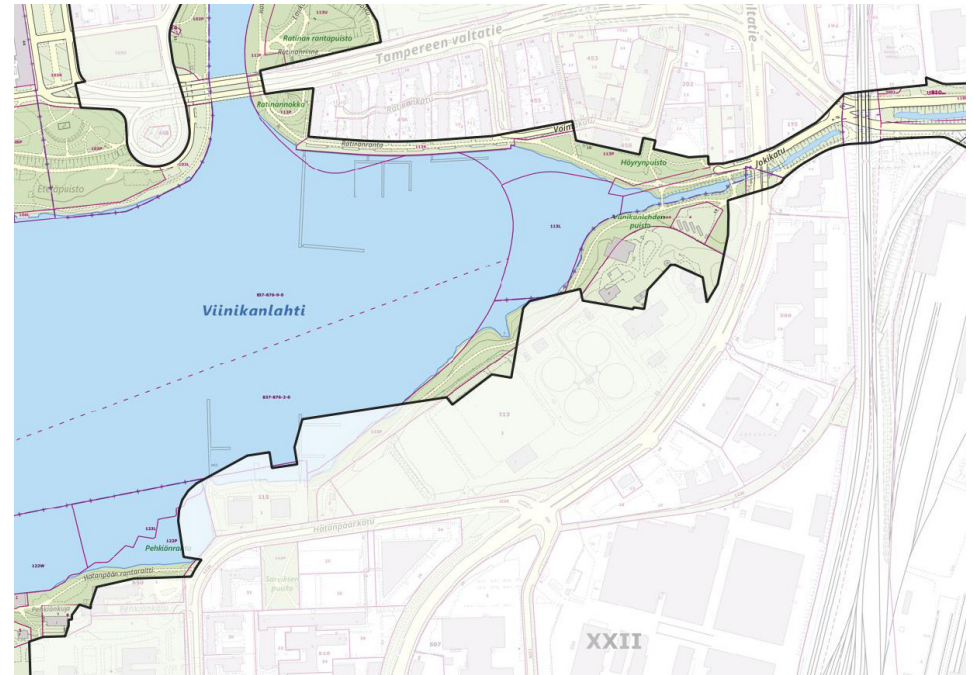
Viinikanlahden uuden alueen toteuttaminen perustuu rantatäyttöihin, joten kansallisen kaupunkipuiston ehdotettu rajaus kulkee nykytilassa osittain vesialueella. Lopputilanteessa rannan viheralueet tulevat olemaan nykyistä rantareittiä leveämmät. Viinikanlahden asemakaavoituksessa järvimaiseman ja ekologian kannalta tärkeää Pyhäjärven rantavyöhykettä on kehitetty kansallisen kaupunkipuiston tavoitteiden mukaisesti puustoisena viher- ja virkistysyhteytenä.

Viinikanlahden asemakaavamuutoksen valmistuttua syksyllä 2024 muutosalueen raja (musta) on voitu tarkentaa varsinaiseksi kansallisen kaupunkipuiston rajaksi (pinkki).

Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksessa (KH 7.12.2020, § 517) muutosalue oli rajattu Viinikanlahdessa suurpiirteisesti. Alueen asemakaavoitus oli tuolloin kesken.

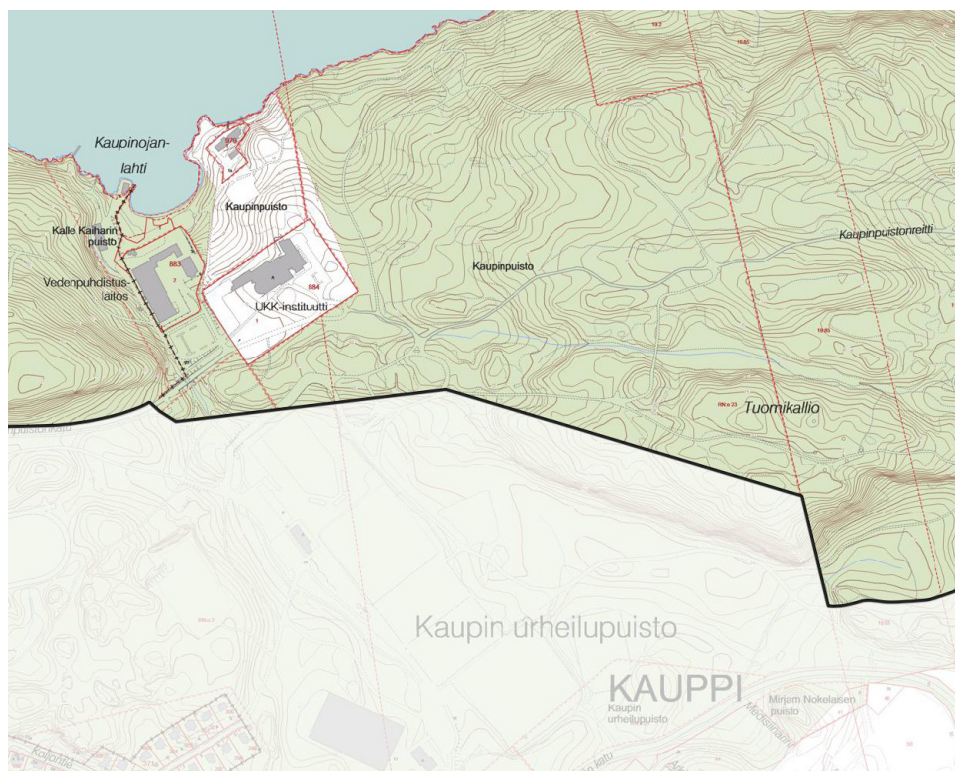

Päivitettyssä rajauksessa Viinikanlahden rannan viheralueet on esitetty mukaan Tampereen kansalliseen kaupunkipuistoon uuteen asemakaavaan perustuen.

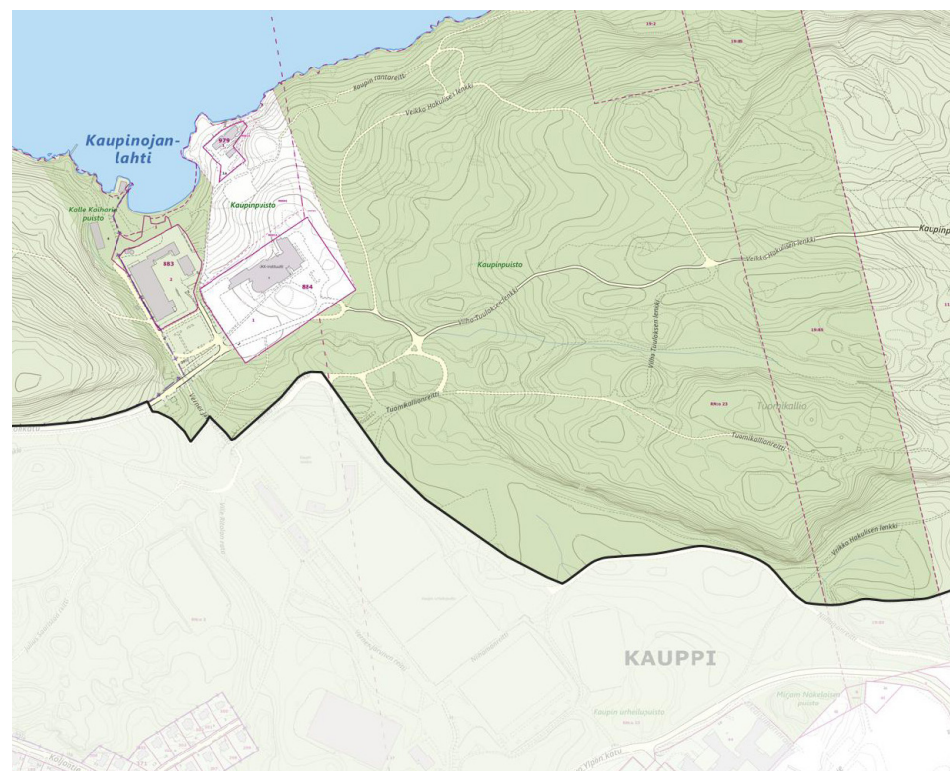
3.3 Kaupin urheilupuisto

Aikaisemmassa hakemusvaiheessa Kaupin urheilupuiston alueella oli käynnissä asemakaavanmuutos. Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemus-
raja linjattiin tuolloin asemakaavamuutosalueen
rajaan. Kaupin urheilupuiston asemakaava on sit-
temmin valmistunut (KV 14.6.2021) ja rajausta on
mahdollista tarkentaa voimassa olevaan asemakaa-

vaan perustuen. Urheilupuiston luoteis- ja kollis-
puolella kaupunkipuiston rajaa on täsmennetty kul-
kemaan asemakaavan lähivirkistysaluemerkinnän
(VL7) ja pääreittien mukaan sekä sisältämään luon-
non monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita,
tärkeitä geologisia muodostumia sekä liito-oravan
elinympäristöjä.

Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksessa (KH 7.12.2020, § 517) rajaus perustui tuolloin käynnissä olleen Kaupin urheilupuiston asemakaavamuutoksen rajaan.

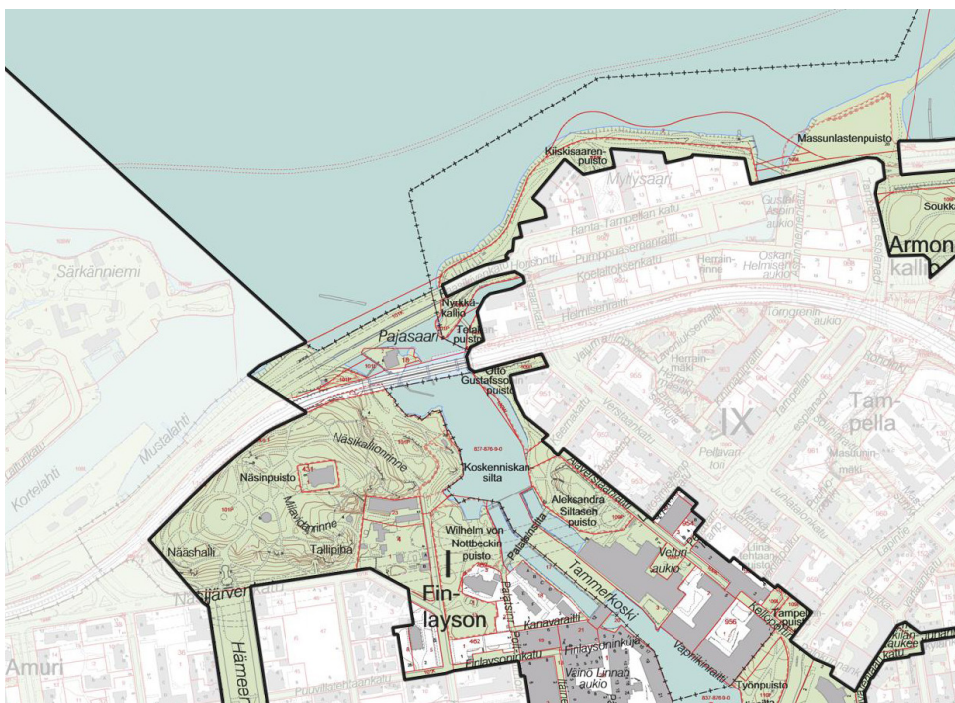

Kaupin urheilupuiston alueella rajausta on päivitetty vuonna 2021 voimaan tulleeseen asemakaavaan perustuen. Kaupunkipuistoon on sisällytetty luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita.

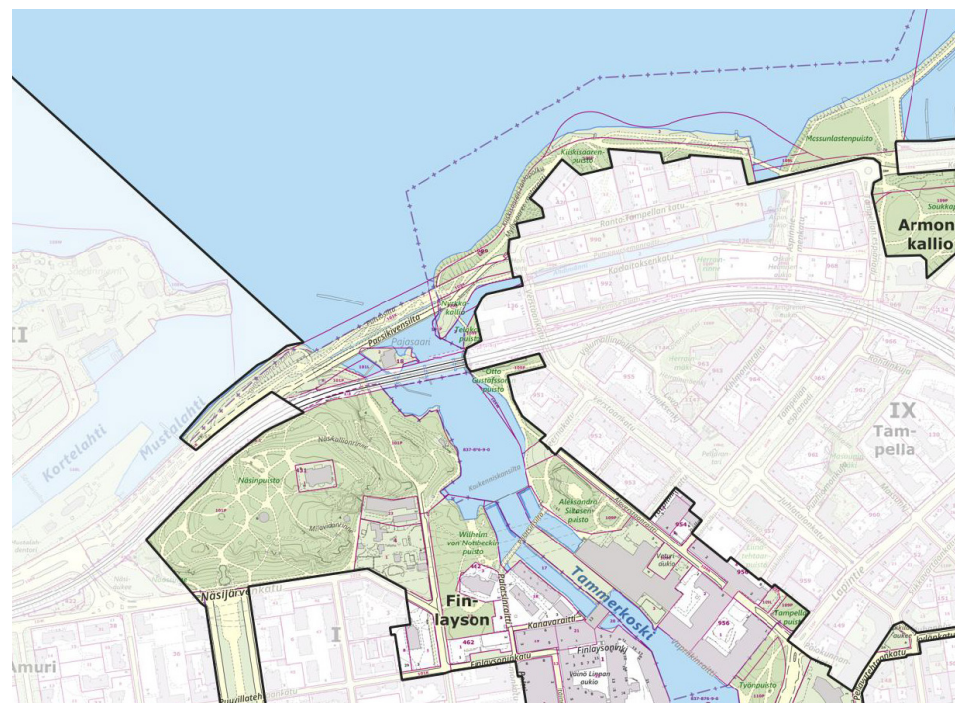
3.4 Muita vähäisiä rajausmuutoksia

Edellä mainitun kolmen kohteen lisäksi rajaukseen on tehty jonkin verran pienempiä tarkistuksia ja korjauksia. Kaupunkipuistorajauksia on esimerkiksi täsmennetty paikoin kulkemaan yhtenevästi kiinteistörajajojen tai asemakaavan viheralueiden rajoja pitkin. Näsijärven rannalla Puistosillan molemmissa päissä kaupunkipuiston rajauksia on tarkistettu niin, että

kulkureitit Puistosillalta Näsijärven ja Tammerkosken rantareiteille toteutuvat kaupunkipuiston alueella. Esimerkiksi hiljattain toteutetut Mustanlahdentörmän puistomaiset rantareitit on lisätty rajaukseen. Nämä teknisluonteiset korjaukset koskevat Tampereen kaupungin omistamia maa-alueita.

Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen valmistelun aikana Puistosillan ja Mustanlahdentörmän suunnittelu ja rakentaminen olivat vielä kesken. Rajaus hakemuksessa (KH 7.12.2020, § 517) puistosillan päissä oli tästä syystä suurpiirteinen.

Päivitettyssä rajauksessa kulkureitit Puistosillan ylätasolta Näsijärven ja Tammerkosken rantareiteille toteutuvat kansallisen kaupunkipuiston rajauksen sisällä.

4 Osa-alueiden muutokset

Rajausmuutosten takia Tampereen kansallisen kaupunkipuiston osa-alueiden kohdealuejakoon on tehty muutamia tarkistuksia. Eteläpuisto-Viinikanlahti-muutosaluemerkinnän poistuttua Keskustan kohdealuejakoa on päivitetty seuraavasti:

- Hämeenpuiston eteläinen pääte Eteläpuisto sisällytetään kohdealueeseen 1.3 Keskusta-akselit
- Ratinan suvanto sekä Nalkalan ja Ratinanniemen rannat Ratinan sillalle asti liitetään kohdealueeseen 1.4 Ratina.
- Viinikanlahti ja Ratinanranta muodostavat kohdealueen 1.5.

Lisäksi osa-alueen 6. Lappi-Kauppi-Niihama kohdealueiden 6.2 Rauhaniemi-Kaupin kansanpuisto ja 6.3 Kauppi-Niihama välistä rajaa on tarkistettu Kaupin urheilupuiston tuntumassa tehtyjen rajausmuutosten takia. Kaupin urheilupuiston pohjoispuoliset alueet on liitetty kohdealueeseen 6.2.

5 Hakemusrajauksen nähtävilläolo ja aikataulu

Tampereen kansallisen kaupunkipuiston päivitetty hakemusrajaus on nähtävillä xx.xx.–xx.xx.2024 välisen ajan internetissä osoitteessa www.tampere.fi/ilmoitustaulu sekä Tampereen kaupungin palvelupisteessä, Frenckellinaukio 2 B.

Mielipiteet tulee toimittaa nähtävilläoloaikana Tampereen kaupungin kirjaamoon. Kirjaamon osoite on Tampereen kaupunki, kirjaamo, PL 487, 33101 Tampere ja käyntiosoite Frenckellinaukio 2 B. Mielipiteen voi toimittaa myös sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@tampere.fi. Mielipiteessä tulee mainita asian diaarinumero **TRE:4923/11.04.00/2018**.

Tampereen kaupungin tavoitteena on jättää Tampereen kansallisen kaupunkipuiston päivitetty hakemus Ympäristöministeriölle alkuvuodesta 2025. Päätöksen kaupunkipuiston hakemisesta tekee Tampereen kaupunginhallitus. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista jatketaan kaupunkipuistostatuksen varmistuttua.

Lisätietoa Tampereen kansallisesta kaupunkipuistosta ja sen valmistelusta on Tampereen kaupungin verkkosivuilla:

tampere.fi/kansallinenkaupunkipuisto

Liitteet

Liite A: Tampereen kansallisen kaupunkipuiston osa-alueet, päivitys 4.11.2024, luonnos

Liite B: Kulttuurihistorialliset arvot, päivitys 4.11.2024, luonnos

Liite C: Luontoarvot, päivitys 4.11.2024, luonnos

Liite D: Viher- ja siniverkosto, päivitys 4.11.2024, luonnos